

“Pietà”

Het begin:

In 1999 verbouwden Jan (Glorius) en ik ons jaren '40 huis en maakten van onze “plaats” meteen maar een “stadstuin”. Niet veel groter dan 10 bij 2 meter. Daar hoorde natuurlijk een kunstwerk bij en dat werd “Piëta” (1998) van Robert Jansen dat we bij toeval op vakantie in de Achterhoek in een beeldentuin tegen het lijf liepen.

Omdat de meeste bezoekers van ons verbouwde huis niet wisten wat een Pietà was zocht ik wat voorbeelden op internet om het idee te illustreren.

Inmiddels is het een uit de hand gelopen (digitale) verzameling geworden van zo'n 4000 Pietà's!

Toen ik in de Nieuwsbrief van Ekklesia Tilburg las dat men verlegen is om kopij koppelde ik dat aan mijn verzameling én de komende Veertigdagentijd. Graag wil ik de dagen naar Pasen toe gebruiken om wekelijks enkele Pietà's én het verhaal daarachter met jullie te delen.

Door de jaren heen raakte ik ook nieuwsgierig naar de oorsprong van de Pietà, te meer omdat het gegeven van een treurende Maria met een dode Christus niet in de Bijbelverhalen voorkomt; wél de stadia daarvoor (Kruisafname) en daarna (Graflegging). In sommige schilderijen komt een Pietàvorm voor waarbij een treurende Maria i.p.v. Nicodemus Jezus van het kruis neemt of in het graf legt.

Robert Jansen – Piëta, 1998

Meester van Saint Barthélémy
Kruisafname (Nicodemus), 1480-1510

Meester van de Pietà van Saint-Germain
Graflegging, 1500-1505

Anoniem
Kruisafname (Maria), 1325

Jean Jouvenet
Kruisafname, 1706

In de Katholieke kerk waar ik mee opgroeide kent men het idee *Kruisweg* met ongeveer 14 Staties met momenten van voorgeleiding tot verrijzenis. In iedere Katholieke kerk hangt wel een *Kruisweg* ter reflectie en die in de Veertigdagentijd wordt gebruikt ter voorbereiding op Pasen. Men loopt biddend de 14 staties langs en staat stil bij het lijden van Jezus.

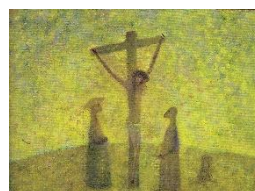
Aad de Haas - *Kruisweg voor de Sint Cunibertuskerk te Wahlwiller, 1946-1947*

Statie IX (Ontmoeting met de vrouwen)

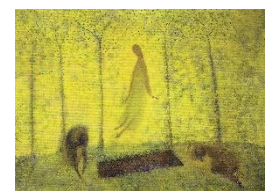
Statie XI (Voorbereiding kruisiging)

Statie XIII (Kruisiging)

Statie XIV (Pietà / Kruisafname)

Statie XVI (Verrijzenis)

Kijk verder:

<https://www.youtube.com/watch?v=dG68Qgw0sPc>

http://akademie-assistenten.ruhosting.nl/Kruiswegstaties_Aad_de_Haas

Ook wordt de term *Pietà* niet altijd goed gebruikt. Gebruikelijk is: *Pietà* (in Duitsland *Andachtsbild*) als Maria alleen met Jezus op haar schoot staat afgebeeld (meestal in beelden), *Bewening* (Lamentation) als er meerdere figuren bij zijn betrokken, *Man van Smarten* (opstanding uit het graf) en *Genadestoel* (ook wel Drieëenheid, waarbij God de Vader samen met de Heilige Geest (duif) de dode Christus toont).

Kunstenars zelf gooien de termen ook nogal eens door elkaar.

In de moderne kunst wordt het begrip nog veel verder opgerekt en kan het ook liefdevolle *redding* uit een benarde situatie voorstellen etc. Binnen de moderne dans maakt men graag gebruik van de *Pietàhouding*.

Anonim
Pietà, 1400

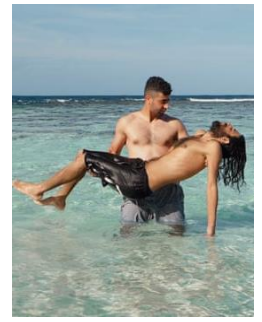
Albrecht Dürer
Bewening, 1502

Giovanni Bellini -
Man van Smarten, 1455

Anonim
Genadestoel, 1420

Hoda Afshar
'Remain' (filmstill), 2018

Volgende week neem ik je mee naar de oorsprong van de Pietà.....

Ton van Leest

Gerelateerde vormen aan "onze" Pietà:

Charcot - Arc de Cercle
(ziektebeeld), 1886

Henk Visch
Geheel de Uwe, 1988

Guido Bosua
Breakdance, 2019

Louise Bourgeois
Arched Figure, 1999

Sam Taylor-Johnson (-Wood)
Self Portrait Suspended, 2003

Juanjo Arques
Nationaal Ballet, 2020

Noten:

- Pietà's van voor 1500 werden nauwelijks gekoppeld aan de maker en waren dus anoniem, werden toegeschreven aan, of werden verbonden aan een of meerdere werkplaatsen, of aan een leerling of volger vanwege de gelijke techniek of zelfs aan opdrachtgevers. Soms werkten meerdere kunstenaars/ateliers aan 1 werk. In Frankrijk werd bijvoorbeeld een altaarstuk geschonken aan een kerk of klooster, de opdracht (ontwerp) ging naar Brugge, de uitvoering naar Gent en de beschildering (polychromie) of vergulding naar een andere ambachtsman of werkplaats in weer een andere regio. Sommigen werden ook (anoniem) bekend door 1 werk of opdracht en werden aldus De Meester van .... genoemd.
- Ik hanteer de term Pietà, terwijl anderen Piëta, Pieta of Piéta, Andachtsbild (Duits), etc. gebruiken.
- Bij de naamgeving "Anoniem" vermeld ik de streek of het land van herkomst, hier liet ik dat achterwege wegens ruimtegebrek.